

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ט"ז טבת תש"פ | דף היומי בבלי: ברכות י.

דף היומי בהלכה: מסעיף ט"ו עד סעיף י"ז.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ד' 'הג"ה ושמעתי' עד סוף פרק ד'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק א משנה ה עד פרק א משנה ז

מרת הגראי"ל שטיינמן הזהיר אותי: "אל תיסע עם הנהג הזה" | הזקן שהחליט ללמוד מסכת מגילה 1,000 פעמים | הסבא שהבטיח לנכדו 10,000 דולר אם יבחן על יו"ד ח"א | 1803

שובבי"ם

שעות לימוד רצופות, תענית דבר מן החי, ואמירת סליחות - כל המנהגים לימי השובבי"ם

ששה שבועות של התעלות רוחנית ותיקוני עוונות | כל מה שרציתם לדעת על ששת השבועות המכונים ימי השובבי"ם

הצומות וסדרי התשובה בימי השובבי"ם נהגו, כפי שאנו קוראים בספרי המנהגים השונים, בהרבה מקהילות ישראל הקדומות, כמו בפירודא שבאיטליה, פרנקפורט שבגרמניה, פיאסרו, מצרים, קושטא ועוד. גם המשנה ברורה מזכיר את מנהג התענית בימי השובבי"ם, וכך מובא בספרי הלכה רבים. מצינו בספרות ההלכה שנהגו ישראל לומר סליחות בימי השובבי"ם, ודנו הפוסקים האם ניתן לאומרם באשמורת הבוקר, כבימי הסליחות שבחודש אלול, או רק בשעת תפילת שחרית, או שמא אומרים את הסליחות גם בתפילת מנחה. המנהג לקרוא במקומות בהם צמים את פרשת "ויחל" בתפילת מנחה ולא בתפילת שחרית.

כתב בספר המנהגים לרבי אייזיק טירנא זצ"ל, מגדולי מנחלי מנהגי אשכנז: "בעיבור רגילין לקבוע תענית לסימן שובבי"ם פרשת שמות וארא בא בשלח יתרו משפטים, ויא גם ת"ת פי תרומה תצוה. וכל יום ה' מתענין וקורין פרשת השבוע שחרית ואומר שומר ישראל וכו' ובמנחה ויחל דרשו ועננו". גם בקהילות עדות המזרח, כמו בלוב ישנן עדויות ודיונים הלכתיים על צומות השובבי"ם ואמירת סליחות.

הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א

מהם הם שובבי"ם?

הלבוש (סי' תרפ"ה) כתב: "יש מקומות שנוהגים בשנה מעוברת לקבוע תענית בכל יום חמישי מפרשיות שובבי"ם ת"ת, והם פרשיות שמות, וארא, בא בשלח, יתרו, משפטים, תרומה תצוה". ובדרשות מהר"ש (סקי"ב) הסביר ש"נוהגים כן מפני שהשנה ארוכה, שיש יותר מחצי שנה בין צומות בה"ב שבחודש מרחשון לבה"ב של חודש אייר, שהם ימי תענית וכפרה לישראל. לכך מתענה שמונה ימים, כנגד חודש העיבור, שני ימים בכל שבוע של ארבעת השבועות. וכדי שלא להכביד על הציבור חלקום ואין מתענים אלא פעם אחת בשבוע". הלבוש הוסיף טעם נוסף, שבשנה מעוברת היתה סכנה לעוברים ולכן תיקנו לצום, כדי שלא ינזקו חלילה. לכן מתחילים לצום החל מפרשת שמות, בה אנו קוראים על לידת ילדי בני ישראל ועל "ותחיינה את הילדים" בשו"ת שיח יצחק מסביר שלפי טעמו של הלבוש, שצמים לסגולת מניעת סכנה לעוברים, מובן מדוע הצום נקבע דוקא בימי חמישי ולא בימי שני משום זריזין מקדימין, מפני ש"ביום זה התענו אנשי מעמד במקדש בשביל מעוברות שלא יפילו, וכן הוא בתפילה שבסוף מעמדות ליום זה, וכדאיתא בתענית כ"ז ע"ב".

ומבטלת את כוחו של היצר. דברים דומים מובאים גם בספר "בתי עין" בשם המגיד ממעזריטש, שלימוד התורה מסוגל למשוך את האדם מתהומות הנשיה ולהעלותו למקורו ושרשו הטוב והנאצל. גם הגה"ק רבי אברהם מסוכצ'וב זצ"ל כתב בהקדמתו לספרו הנודע "אגלי טל", שמחשבה רעה מתקנים במחשבה טובה. מחשבות של תורה והעמקה בתורה מכפרות על מחשבות רעות. וכך נאמר בשו"ת דלתי תשובה: "עיקר הכל, ובפרט לאברכים ובני תורה, הוא התמדת הלימוד בעיון וביגיעה, ובהרצת תורה לתלמידים, ובכתיבת חידושי תורה. ותיקון המוח הוא רק על ידי גיעת התורה בחכמה בינה ודעת, שלא נברא המוח אלא לזה.."

מקובל בשם מרן הסטייפלר זי"ע ש"סדר א"י" אחד בכולל או בישיבה ביגיעת התורה, שווה כמו עשרות צומות ותעניות. התורה כך כתבו חכמים, היא המרפה לכל העוונות ולכן מרבים בתקופת השובבי"ם בלימוד התורה ובהתמדתה. במקומות רבים מונהג סדר "תענית דיבור", בהם הלומדים עוסקים בתורה בהתמדה רבה, בלי הפסק.

בספר "אלף כתב" (אות רפח) כתב כי ישנם שנהגו ללמוד בימי השובבי"ם מסכת כריתות ומסכת מכות, המסוגלים לתקן מחשבות רעות. וכתב ש"מכות" הם בגמטריא "הרהורים". ה"יסוד ושו"ת העבודה" כתב כי ראוי למעט בימי השובבי"ם בשינה ולהוסיף בלימוד התורה בלילות.

בספר החרדים, החיד"א בברכי יוסף (או"ח תקע"א) ובשו"ת זרע אמת (ח"א סימן פ"ט) כתבו בשם האריז"ל שתלמיד חכם שתורתו אומנותו אינו צריך להתבטל מלימודיו, לצום ולהסתגף. אלא עליו להתבודד עם קונו ולבקש מהקב"ה שיסלח לו על עברותיו, יחד עם לימוד תורתו.

מה עושים אם כן? לומדים תורה ברציפות, ושבים, הבנים השובבי"ם, אל אבינו שבשמיים.

השל"ה הקדוש כתב שתיבות שובבי"ם ת"ת רומזים ל"תשובה" "תפילה" "צדקה" ו"תורה", מפני ששובבי"ם רומזים ל"שובו בנים שובבים" ובמה? בתיבת "ת"ת" תשובה ותפילה, וגם בראשי התיבות של "תלמוד תורה", וגם "תת" רומז לנתינה, נתינת הצדקה.

דברים נפלאים בענין השובבי"ם, חרותים המה בכבשוננו של רבי צדוק הכהן מלובלין, בספרו "פרי צדיק" ואלו דבריו: "וארבע פרשיות אלו: שמות וארא בא בשלח, הן הכנה למתן תורה שבפרשת יתרו, ואחר כך משפטים, להושיע משופטי נפשו שהם אותם אשר גם יצר הרע שופטן, כמו שאמרנו בהרואה (ברכות סא, ב) ולעשות משפט כתוב באויבי עצמו, שהם עצמם חילות היצר הרע שעולה ומקטרג. וזהו פרשיות השובבי"ם שהוא זמן תשובה לבנים שובבים בתיקון בדבר שאין התשובה מועלת, כמו שמובא בזהר (ח"א רי"ט ב). אבל יש לו תיקון על ידי דברי תורה שהוא מחכמה, שהוא למעלה מתשובה שהוא מבינה". הרי לנו שהתורה, תורתנו הקדושה, צרי ומרפא היא לכל החלאים, העוונות והחטאים.

בשיחה שקיימנו בעבר עם ראש ישיבת "אהבת שלום" הגאון רבי יעקב משה הלל שליט"א, הפנה אותנו לדברי "הלבוש" שהזכרנו, והוסיף שאכן כן, לפי תורת הנגלה היו מתענים ושבים בתשובה דוקא בפרשיות שובבי"ם ת"ת החלים בשנים מעוברות. אך האריז"ל הקדוש הרחיב את היריעה, וגילה שעל פי תורת הסוד ישנו ענין גדול ועצום להתענות ולסדר תיקוני תשובה בכל שבתות השובבי"ם, אף שהם אינם חלין בשנה מעוברת. האריז"ל גילה שבכוח תיקוני פרשיות השובבי"ם, אפשר לתקן עוונות חמורים.

ב"זרע קודש" כתב כי עיקר התיקון בימים אלו הינם על ידי לימוד תורה בעיון כשעיקר התשובה בתורה, שנמשלה לאש,

סיום הש"ס

"המצגת מבוססת על סיפור אמיתי שתחילתו בווינה לפני 97 שנים, באחד ממשתתפי 'הכנסיה הגדולה' המחליט ליישם את הנרצות ה'חפץ חיים', וסופו בימינו, בצאצא של אותו יהודי הזוכה לסיים את הש"ס במסגרת 'דרשו'..."

ר' יוסף פולק מחברת ההפקות 'פלאן' מספר על המצגת הייחודית והמושקעת שריגשה את עשרות אלפי המשתתפים באירועי סיום הש"ס של 'דרשו'

של ר' יוסף פולק ור' מרדכי צין, חברה הידועה בהפקת תוכן אומנותי נדיר לאירועים שונים של הציבור החרדי. לבקשתנו סיפק לנו ר' יוסף פולק הצצה בלעדית אל אחורי הקלעים של המצגת המרגשת. **ספר לנו על המצגת 'הנה ימים באים', ביקשנו.** "המצגת המושקעת 'מסכת דרשו', מספר ר' יוסף פולק,

סדרת האירועים המיוחדים של ארגון 'דרשו' התאפיינה בתוכן ייחודי ונדיר שהופק במיוחד לסדרת סיומי הש"ס במחזור זה. בין השאר בלטה התכנית האמנותית הייחודית שריגשה את עשרות אלפי המשתתפים, מצגת מושקעת ומיוחדת בשם "מסכת דרשו - הנה ימים באים". היא הופקה על ידי חברת ההפקות 'פלאן' בניהולם

איך הגיב הציבור למראה המצגת המרגשת?

קיבלנו תגובות רבות. בכל האירועים בהם הוקרנה המצגת עד כה, ניגשו אלינו משתתפי האירוע והודו בלב נרגש על הקרנת המצגת, חלקם אף ציטטו משפטים מתוך המצגת ואמרו שזה הרטיט להם את הלב וחזק את כוחם להמשיך ביתר שאת בלימוד התורה.

"בימינו אנו, צריכים להמחיש לציבור את המסרים, וב"ה הצלחנו בעבודה מושקעת שכללה הכנה של חודשים ארוכים, להביא בפני הציבור את התוצאה המרתקת שריגשה רבים ולא הותירה עין יבשה. השתדלנו גם להפיק את המוצר באיכות גבוהה ובאלמנטים מיוחדים, ויחד עם זה לשמור על סגנון המתאים לציבור ירא ה'. ויתרנו לעיתים על אלמנטים טכנולוגיים בשל סגנון האירוע המותאם ללומדי התורה".

מי הם הכוחות ששילבו ידים להפקת מצגת זו?

"ראשית יש את ידידי מרדכי צין, שאף מופיע בפועל, ויחד עמי הפיק את המצגת האמנותית בסיוע הסטודיו האיכותי 'ויז'ואל לייב' של שמוליק בן הרוש וחיים וקנין, שהם אף היו אחראים על עריכת הווידאו ועל המסכים. על צילומי החוץ הופקד ישראל זילברברג ועל הסאונד הקולי מיכאל צי, וכמובן יש את מקהלת 'מלכות' שמופיעה בקטעי שירה מרגשים במהלך המצגת.

"זאת התרגשות גדולה בשבילי ואחריות עצומה להנגיש לציבור את המסרים שיתנו להם כוחות לשבע שנים הבאות והלאה. זוהי שליחות בשבילי להציג את זה בפני הציבור, ויש לי הכרת הטוב להנהלת 'דרשו' שנתנה לנו את הזכות להפיק את המצגת המרגשת הזו".

לעת עתה המצגת עדיין מוקרנת באירועי דרשו בלבד ולא ניתן לצפות בה. בתום אירועי 'דרשו' תשוחרר המצגת לציבור. נדמה כי אכן זמן רב לא נראו כאלו סטנדרטים גבוהים של הפקות איכות לכבוד התורה ולומדיה.

(קטעים מתוך ראיון שפורסם במגזין 'שחר כלכלי' מבית עיתון 'שחרית')

"מבוססת על סיפור אמיתי המתרחש אי שם בערבות וינה לפני 97 שנים, ומשתלבת באופן חי ומשמעותי בימי דורנו אנו. בשנת תרפ"ג התקיימה הכנסיה הגדולה של אגודת ישראל בווינה, שם הכריז רבי מאיר שפירא מלובלין זצוק"ל על רעיון הדף היומי, שכלל ישראל כולו ילמדו דף אחד בכל יום, דף שיאחד את כלל הציבור. באותה כנסיה הכריז החפץ חיים זצוק"ל כי רוחות סערת ההשכלה מפילות חללים ועלינו לעשות הכל כדי להציל את היהדות של הדורות הבאים, בשל כך ביקש החפץ חיים שכלל הציבור יצטרף לרעיון הדף היומי.

"המצגת מציגה את אותו משתתף בכנסיה הגדולה שהחליט ליישם את הכרזת החפץ חיים, וכך משתלשלים העניינים עד הדור שלנו, שבו צאצא של אותו יהודי זוכה לסיים את הש"ס במסגרת 'דרשו' ובכך שומר על הדופק היהודי ועל שרשרת הדורות, ומקיים את צוואתו של זקן הדור החפץ חיים.

"העלילה המרתקת מוגשת באומר ובצליל, בתכנית אמנותית מושקעת במיוחד. היא משולבת בקטעים ארכיוניים ובהופעות חיות של שחקנים המשתלבים עם קטעי הווידאו המופיעים על המסך, ובנוסף גם שילבנו קטעי שירה מרגשים המבוצעים בשידור חי על הבמה ומשתלבים במחזה עוצר נשימה במצגת המרגשת והעוצמתית. ללא ספק, המצגת היא אחד הרגעים העוצמתיים בכל אירוע של דרשו".

מה הביא אתכם לרעיון הזה?

"היצירה הזו נבנתה כיצירה מקדימה ליצירה מושקעת במיוחד של מונה רוזנבלום שאמורה לראות אור בקרוב. היצירה ההיא בנויה על דבריו של ה'אמרי אמת' מגור, שנאם דברים חוצבי להבות באותו כינוס של הכנסיה הגדולה בהתאסף ראשי עם. בארגון 'דרשו' ביקשו להביא לקהל בצורה מוחשית את מה שליווה באותם ימים את רעיון הדף היומי. היו אלו ימים עם רוחות השכלה שנשבו ללא הרף, ועיני העדה הלוא הם גדולי הדור, השכילו לעמוד בפרץ ולעצור את ההיסחפות על ידי רעיונות שונים, ואחד מהם היה רעיון הדף היומי".

על דא ועל הא

"כששהיתי בארה"ב נכנסתי יום אחד לפנות בוקר לביהמ"ד וראיתי יהודי זקן יושב ולומד מסכת מגילה. והנה נזכרתי שבכל פעם שאני מגיע לשם הוא אוחז עדיין במסכת זו, ותמהתי לפשר הדבר..."

"אין לך דבר העומד בפני הרצון" | כ"ק אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על כח הרצון

ולהתמיד בתורה, ואז ההצלחה מובטחת. מסופר שתלמיד אחד בא פעם אל הרבי בתלונה, שחברו רצה להעניק לו סטירה. שאלו הרבי: מאיפה אתה יודע זאת? וענה

לא אחת ניגשים אלי בשאלה: "איך מצליחים לגדול בתורה?". והתשובה היא אחת ופשוטה: לעורר בעצמו חשק ורצון עז לדעת את התורה! על האדם מוטל לעורר בעצמו כיסופין ורצון אמת,

לו, הרי הוא אכן נתן לי סטירה, סימן שהוא רצה... וזה לימוד בשבילנו: איך נדע שיש לנו רצון אמיתי - אם אכן למדנו, סימן שהיה לנו רצון אמיתי, כי רצון אמיתי הוא זה שהגיע לידי מעשה. כאשר שואלים בחור או אברך: "למה אינך יודע במבחן", אין זאת שאלה נכונה. יש לשאול אותו: למה אין לך רצון? הרי התורה היא חיינו, משמחת את הלב ומאירה את עיני האדם. דברי תורה מתוקים הם מדבש, וכדאי לך מאוד להתמיד בתורה, שהיא כאוויר לנשימה, ו'טעמו וראו כי טוב'.

בירושלמי [שקלים ג ה"ב] מסופר: פעם אחת עלה רבי אבהו לטבריה, ומצאוהו תלמידי דרב יוחנן, והבחינו שפניו צהובים ומאירים ושמח שמחה גדולה. הלכו וסיפרו לר' יוחנן שרב אבהו מצא מציאה גדולה ולכך שמח. כאשר בא רבי אבהו לפני ר' יוחנן, אמר לו: בוודאי מצאת דבר חדש בתורה, ולכן שמח אתה, אם כן מהו הדבר שמצאת? נענה ר' אבהו: מצאתי תוספתא ישנה שלא ראיתה מימי, וראיתי בה דברים חדשים, ולכן אני שמח בה. קרא עליו ר' יוחנן את הפסוק "חכמת אדם תאיר פניו".

אנו רואים שר' יוחנן הבין כדבר פשוט, שאם היה מדובר רק במציאה כפשוטה, לא היתה זו סיבה לשמוח כל כך, רק בוודאי נתחדש לו חידוש, שבגין זה הוא כל כך שמח וטוב לב, וכמו שאכן היה.

זכורני, בשנות נעורי בשיבה, היה עמי בחור אחד שזקנו הבטיחו נאמנה, כי אם ייבחן בשנות בחרותו על כל שו"ע יורה דעה חלק א', יעניק לו כמתנה עשרת אלפים דולר טבין ותקילין. הבחור חשב על זה, ופנה לשאול את חבריו האם כדאי לו הדבר, כי אז היה סכום זה שווה פי כמה וכמה מהיום. ויאמרו לו חבריו "הן! בוודאי כדאי לך להשקיע בזאת". וזאת, על אף שמי שהכירו לא היה נותן לו אחוז אחד של סיכוי שיצליח בדבר, לפי כשרונותיו הדלים.

ואכן שמע לעצת חבריו והתחיל תיכף ללמוד ברצינות גדולה. אלא שמוחו היה כה אטום ולבו כה סתום, ולא ידע מאי קאמר רב, ואפי' את הסעיף הראשון מהלכות מליחה לא הבין כראוי, ומדי פעם היה שואל שאלות כ"כ פשוטות, עד כדי כך שריחמו עליו על דמיונו להיות בקי בשו"ע יורה דעה. אבל הוא, ברוב חשקו וחפצו העז לא התייאש, וישב ויגע בהתמדה עצומה, וחזר על זה פעמים רבות חזר ושוב בלי קץ ושיעור.

מאוחר יותר לאחר נישואי, שמעתי כי הלה כבר קיבל היתר הוראה מגדולי הדור, וכיום משמש כמורה הוראה מובהק בניו יורק, וכל זאת הודות לרצונו העז, ולימודו בהתמדה במשך כשנתיים וחצי. וזוהי דוגמא אחת מני רבות של הצלחה הנובעת מרצון ותשוקה אמיתית. הרבי מקאצק אמר, ש'רצון' פירושו, עד שכל שערות ראשו רוצות את זה... ואז זוכים להצלחה וסייעתא דשמיא.

רצון - יש רק אחד

ובענין זה אוסיף עתה רעיון, שזה ימים רבים ושנים זכיתי

לשמעו מפי קדשו של כ"ק האדמו"ר הגה"ק מצאנו קלויזנבורג זי"ע, ביאור נפלא על מאמר חז"ל השגור ומקובל בפי העולם "אין לך דבר העומד בפני הרצון". שהנה לכאורה יפלא, הלא עינינו הרואות בכל יום כיצד יש לאנשים רבים רצון וחפץ אדיר להשיג איזה דבר מסוים, ואעפ"כ אינם מצליחים בכך, ומשאלת לבכם איננה מתמלאת כרצונם. וגם מצינו להדיא בדברי חז"ל (ברכות ו.) "חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה" וכו', ואיך יתכן שיגיעהו אונס, הלא אין דבר העומד בפני הרצון.

אלא הסיבה היא, כי אי אפשר שיהיה לאדם כמה מיני רצונות, ובעל כרחו אין לו אלא רצון אחד ויחיד בלבד, אשר בו הוא חפץ באמת ואילו הוא מקושר ודבוק בכל נימי נפשו. ואכן אין שום דבר בעולם שיוכל לעמוד ולעכבו מלהשיג את הרצון הזה, ובלי ספק יצליח לבצע את רצונו האמיתי ולהשיגו בלי שום עיכוב ומניעה כלל. ואילו שאר הדברים אשר הוא טוען שחפץ בהם ואינו משיגם - הטעם לכך הוא כי לאמיתו של דבר אין לו רצון עז בהם בתוככי לבו פנימה, ורק דמיונו מטעהו לחשוב שמשתוקק להם, אך לו יתבונן היטב, יווכח בעצמו שאין לו אלא דבר אחד בלבד שבו הוא חפץ באמת, ובכל השאר אין לו רצון אמיתי, ולכן אינו מצליח להשיגם.

ומן הראוי לציין, שכאשר שהיתי בלאס-אנג'לס, ומסרתי שיחה לבני השיבה דשם, הזכרתי ווארט זה של 'רצון', ואמר לי הראש ישיבה דשם שיש לו מה להוסיף משהו על כך. וסיפר, כי לפני שערך בר מצוה לבנו בכורו, נסע עמו לארץ ישראל לקבל ברכות מגדולי הדור, וביניהם נכנס עמו גם להגאון הגדול רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שכבר אז הוערך גילו ביותר מתשעים ושתיים שנה. כאשר נכנסו, נעמדו שם להתפלל תפילת מנחה, ובנו בחור הבר-מצוה עמד על יד הרב והתבונן בו איך הוא מתפלל שמונה עשרה. לאחר התפילה סיפר לאביו, כי הבחין שבכל תפילת השמו"ע לא זו הרב אף כמלוא נימה, ואף לא שמע ממנו מאומה, ורק כאשר הגיע למילים "פתח ליבי בתורתך" שבסוף התפילה, בטרם פסע לאחוריו - נתלהב לפתע באמרו מילים אלו המדברות מלימוד התורה...

אז הבנתי מה זה נקרא רצון אמיתי! יהודי גדול זה, שזכה לדעת את כל הש"ס כולו ישר והפוך יחד עם כל ד' חלקי שו"ע, כולל כל ספרי הראשונים והאחרונים, ובקי נפלא בכל התורה כולה - עדיין עומד ומתחנן לה' שיפתח לבו בתורתו. הלא דבר הוא! ואכן כשרוצים באמת, אז בוודאי התפילות פועלות את חלקן.

עוד ברצוני לדבר בענין חשוב זה הנקרא 'רצון' ומה כוחה של החלטה עזה ונחושה:

היה זה בעת ששהיתי בארה"ב. כדרכי, אני לומד כל יום 'פארטאגס' [לפנות בוקר] באיזה ביהמ"ד, והנה צדו עיני באדם זקן, ורואה אני שלומד מסכת מגילה, והיות שלפי חשבוני כבר ראיתי לומד את המסכת הזו כמה שנים, כי בכל פעם שאני מגיע לשם הוא אוחז עדיין באותה מסכת, הייתי תמה על הדבר הזה ומעוניין לדעת מה זה ועל מה זה. כיצד עוסק הוא תדיר במסכת

הגאון 'שהחיינו' ו'מחיה המתים', וכמו שנפסק בשו"ע [או"ח סי' כה א] שמי שלא ראה את חברו שהוא שמח עליו שלושים יום מברך שהחיינו, ואם י"ב חודש מברך גם 'מחיה המתים', ואחר כך אמר לה: אחותי, תראי שהנה זקני כבר הלבין, וזו התראה של ב"ד של מעלה שימי מתקצרים והולכין, ועל כן אין לי זמן לשבת לדבר אתך ולפטפט על דא ועל הא על כל מיני דברים, הנה אשתי, היא לא מצווה על מצות תלמוד תורה, תדברי איתה, 'שלום לך, נתראה בעולם הבא'... ובזה הסתיימה השיחה. בעולם הבא, שם נוכל לדבר...

עלינו להסיק מסיפור זה מסקנות להלכה ולמעשה, להתחקות אחר דרכיו ולעלות מדרגה בהתמדת התורה. והאמת יורה דרכו. אם גם אנו היינו מכירים ומרגישים חשיבות דיבור של תורה, היתה ההתייחסות שלנו לכך משתנה מן הקצה אל הקצה.

מילה כנגד מילה

ומענין לענין ראוי לנו להוסיף דבר שחשבתי בעצמי, שכידוע עמקות לימודו של הגר"א זי"ע היתה כל כך נוראה, עד שזכה במילה אחת ושתיים בלבד להאיר לארץ ולדרים עליה בתורת אמת, שזאת היא מדה כנגד מדה, שכיון שלא דיבר דברים של מה בכך אף מילה אחת, זכה לעומת זאת במילה אחת בלבד לבקוע רקיעים. וכידוע שקד בתורה למעלה מן המשוער, כל יום היה חוזר על מאה דף גמרא, סיים כל חודש את הש"ס, והרי אי אפשר ללמוד כל כך בלי אהבת התורה באופן יוצא מן הכלל, שמרגיש בה תענוג עילאי. ולא זו אף זו, שלא היה לו זמן מיותר אפילו לכתוב ספרים, וכפי שרואים אנו בביאור הגר"א, שכתוב ברוב המקומות "עיין פה עיין שם" [ב"ק קיד: ומנחות כא.], באופן שמחבר ספר בזמננו היה צריך לכתוב שלושים וחמשה כרכים על כל מה שכתוב "עיין שם ושם".

וכל אחד יקח בעצמו רמיזא דחכמתא מה יעשה ישראל להתמיד בלימוד התורה, ושתהיה לנו סייעתא דשמיא לנצל את הזמן ולהתעלות בתורה ביתר שאת וביתר עוז, להתקרב אל ה' יתברך ולמלא כל אחד את חובתו בעולם, עד שיטעום בטעמה של תורה.

מגילה, ושמא אינו לומד כלל אלא רק מחזיק הספר פתוח לפניו... וממילא אין לו חילוק איזו מסכת היא זו.

עד שביום אחד נתתי לו שלום והתחלתי לדבר עמו על דא ועל הא מימי קדם, מי היו רבותיו וכדו'. ובין הדברים שאלתי על ענין זה, שלפי חשבונני הוא לומד כל הזמן מסכת מגילה, וענה לי לתדהמתי את הסיבה המופלאה למנהגו זה - שבזמן שהיה בחור, בשנת תש"י, היה שומע שיעור בין מנחה למערב בספר 'קב הישר', ושם מסופר על יהודי שהיה לומד אלף פעמים מסכת מגילה, ולאחר מאה ועשרים המסכתא ליותרה אותו בשמי שמים. וכעת לעת זקנותו נזכר בזה, ונפשו איותה לעשות גם כן כדבר הזה, וזה שנתיים ימים שיושב ומשנן מסכתא זו, ועד כעת כבר חזר עליה למעלה ממאתיים פעם אחר שקם משנתו בשעה מוקדמת כל בוקר, ובכל שבוע הריהו מסיים את המסכת פעמיים, ומתפלל לה' שיזכה לחיות עד שיגמור המסכת אלף פעמים!!!

אם היו בני"א מרגישים...

אחד מהגדולים אמר בדרך צחות, שכאשר יבוא האדם לבי"ד של מעלה לא ישאלוהו כמה שקים של תפוח אדמה אכל, אלא כמה דפים תורה הוא יודע, איך תירץ קושיית הרמב"ם והרשב"א. אלו הגדולים הבינו והרגישו את הערך הגדול של לימוד התורה. בירושלמי איתא: "דיבור אחד של תורה שווה כנגד כל המצוות". יש סיפור על מרן ה'חפץ חיים', שהגיע אליו פעם רב נכבד לקבל ממנו ברכה. נענה החפץ חיים ואמר לו: גם אם נניח שאני בעל ברכות, אבל מוטב היה לו למדת בזמן הזה פרק משניות...

כתוב "ותלמוד תורה כנגד כולם". הם, גדולי ישראל, הרגישו את זה! הם למדו תורה כשם שאנו נושמים. הם זכו על ידי קדושת התורה לאושר כה גדול, שאין אנו זוכים לו אפילו בחלום. ידוע מה שמסופר על הגאון מווילנא זי"ע, שכל כך היה מחשיב את הזמן, וכל כך היו אהובים אצלו דברי אלקים חיים, שלא ויתר על זה בשום פנים ואופן, עד כדי כך שלא הורשה לעצמו לדבר מילה מיותרת, כדי שלא יפסיד דיבורי תורה.

וכפי המעשה המפורסם שהיה בעת שאחותו באה לבקרו אחרי חמישים שנה שלא התראו. וכשנפגשו, דבר ראשון בירך

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

כיצד עודד ה'חזון איש' יהודי גלמוד לאחר השואה האיזמה

ברכות דף ו

"כך מקובלני מבית אבא, אפילו חרב חדה מונחת וכו' אל ימנע עצמו מן הרחמים"

"נו, מה דעתכם?" שאל ה'חזון איש' בחיך את אותו יהודי גלמוד. "מסכנה האשה", השיב. המשיך ה'חזון איש' ואמר: "כך גם היתה דעתו של הרב, אך הוא שלח את השאלה לרבה של קובנה, שפסק להחזיר לאשה מעיקר הדין. כי הבעלים של הארנק - זו לא האשה אלא הבעל, והוא לא התיימש, כי הוא כלל לא ידע שהארנק אבד, ויאוש שלא מדעת לא הוי יאוש". עיניו של הגלמוד נצצו מגאונותו של הרב, ואז רכן ה'חזון איש' לעברו ואמר לו: "הדברים אמורים גם לגביך. מי נתן לך רשות להתיימש?! אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל יתיימש מן הרחמים".

סיפר הרב גלינסקי זצ"ל, שפגש לאחר השואה יהודי שבור ורצוף שאיבד את כל משפחתו, ואיבד כל טעם בחייו, ולקח אותו אל החזון איש. החזון איש הכניסו והושיבו, וסיפר לו על דין תורה שהיה אצל רבי יצחק אלחנן. המדובר היה באשת אברך השוקד על תלמודו, שהיתה בעלת חנות ונסעה לקנות סחורה עם ארנק מלא בכסף, ולצעה הרב איבדה אותו. היא באה אל הרב בבכי וביקשה שיכריז שהמוצא יחזירו אל הרב. הגיע יהודי אביון ואמר: אני מצאתיו, אך למדתי בחיידר שאבידה בעיר שרובה נכרים הרי היא של מוצאה, כי הבעלים מתיימשים; ואני זקוק לכסף כאויר לנשימה, ואם הוא מגיע לי ע"פ דין אינני מוותר עליו!

יהלומים מגדולי ישראל

"באותו מוצאי שבת הגעתי לשיעור של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, והנה בתוך הדברים באמצע השיעור, התחיל לפתע רה"י לומר דברים שכוונו ממש אלי, ולא היו קשורים לשיעור כלל..."

רוח הקודש מדברת מתוך גרונו

על כך אלפי סיפורים ממש). וכך אמר מרן זצ"ל: "אני לא מבין את האנשים, הרי הגמ' אומרת בפסחים (נ:), 'עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך, על חייו לא חס - על חיי חבירו לא כ"ש'. ומבאר רש"י: 'עם הארץ על חייו לא חס - ללמוד תורה ולחיות' עכ"ל. דהיינו: עם הארץ אינו לומד תורה, וממילא אינו חי ולא איכפת לו ע"כ שאינו חי, א"כ אסור להתלוות אליו - ומבאר שם רש"י מדוע? 'שמה יהרגנו', דהיינו שיכול להורגו. עד כדי כך! דהיינו, אדם שלא איכפת לו מהחיים שלו, ק"ו שלא איכפת לו מהחיים של אחרים, ויכול אפילו להרוג את השני". והוסיף הרה"י ואמר: "אולי הגמ' לא מדברת על אדם שאינו

סיפר הרה"ג ר' ישראל טרבלסי שליט"א, מח"ס 'אפיקי איל': מעשה שהיה עמי פעם כשהייתי בתפקיד נושא ונותן בישיבה גדולה, ובאותה ישיבה היה נצרך שאני אסע לכמה מקומות לצרכי הישיבה, וקבעתי עם נהג - בחור ישיבה שעזב את הישיבה - שיקח אותי ביום ראשון בצהרים. באותו מוצאי שבת הגעתי לשיעור של מרן רה"י הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, והנה בתוך הדברים באמצע השיעור, התחיל לפתע רה"י לומר דברים שכוונו ממש אלי, ולא היו קשורים לשיעור כלל (ובמאמר המוסגר: בין כל באי הבית ללא יוצא מן הכלל, ההרגשה היתה תמיד שרוח הקודש מדברת מתוך גרונו של רה"י, ומה שמדבר הם ממש הדברים הנצרכים לאותו העת ולאותו אדם. ויש

הוא לא האמין לי, אבל בסייעתא דשמיא באותו שבוע הקלטת את השיעור של רה"י, ואמרתי לאותו בחור: תשמע בעצמך מה הוא אומר. הוא שמע - והתחיל לבכות. אמרתי לו: תבכה או לא תבכה, אני לא יכול לנסוע עם אדם שהרה"י לא מסכים שאסע עימו.

לאחר משא ומתן בינינו הוחלט, שבכל פעם לפני שאנו יוצאים לאותו הדבר שהיינו צריכים לעשות - נלמד בחברותא שעתיים לפני צאתנו לדרך. וכך עשינו. בסוף התקופה, שארכה בערך כחודש, התורה עשתה בו פירות והחזירה לו את החיים עצמם, ובפרק זמן מועט זה חזר אותו בחור לישיבה כאחד הבחורים.

(גיליון 'דחזיתיה' וישב מקץ תש"פ)

שומר תורה ומצוות מתחילה - שאדם כזה אינו יודע מהם חיים מעיקרו, ולכך בזה שהוא מזלזל בחיים של תורה, זה מחמת שאינו יודע חיים מהם". ופה הרים רה"י קולו (כמעט בבכי): "אבל הוא לוקח בחור ישיבה, שידע חיים מהם, שהרי היה בישיבה, ועזב את הישיבה. ידע מה זה תורה ומצוות, ובכ"ז לא איכפת לו - האם אינו מפחד לנסוע עם כזה אדם? על חייו לא חס, על חיי חבריו לא כ"ש? והרי זהו האדם שעליו אומרת הגמ' שאסור להתלוות אליו". אני כמובן הבנתי שהכוונה אלי, שאני נוסע עם אותו בחור. מיד הלכתי לבחור ואמרתי לו: אני לא אסע איתך, הרה"י רואה אותך כאדם לא נורמלי - אדם שעוזב את הישיבה והלימוד הוא לא נורמלי, פחד ליסוע עמך!

השונות היומי

האם גם להנהגים כדעת השו"ע שייך ההיתר של דבר מועט' בהלוואת מוצרי מזון בין שכנים?

מושולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

אלא רק בסי' ת"נ בהלכות פסח - מותרים בזה.

תשובה: בשו"ע הלכות ריבית סי' קס"ב ס"ב כתב השו"ע את האיסור ללוות סאה בסאה, והרמ"א כתב שיש מתירים בכרות לחם. ודעת הגר"א שהשו"ע השמיט היתר זה כיון שהוא לא פוסק כך. וכן הובא בביאורים ומוספים שבמהדו' דרשו'.

אמנם כאמור, בהלכות פסח סימן ת"נ התייר השו"ע הלוואת ככר לחם תמורת ככר לחם, ופירשו הפר"ח והמשנ"ב שההיתר הוא משום שזה דבר מועט. ובפשטות פירשו כך בדעת השו"ע. ובספר 'שולחן גבוה' (ס"ק ט"ו) כתב שהרי"ף ורמב"ם מצדדים בהיתר זה. ואין ליישב את דברי השו"ע בהלכות פסח משום היתר "יצא השער", שכיון שפורע לאחר פסח, והלחם לא יכול להתקיים שהרי חייבים לבערו, אין היתר של 'יצא השער' [כמבואר בסי' קע"ה, שבהיתר 'יצא השער' מורידים את מה שהפירות מתקלקלים ונחסרים]. וגם ה'בן איש חי' נקט להלכה להתייר בדבר מועט, וכן פסק ה'ברית פינחס' פט"ו הערה ח', וכמו שהאר"י ידידי הרה"ג ר' יהודה גליס שליט"א בשו"ע הלכות ריבית 'ביאור מאיר' (בהערות לסימן קס"ב הערה כ"א).

שאלה: יהודה, בחור ישיבה, חזר משיעור "משנ"ב דרשו" וואמר להוריו שהיום למד במשנ"ב סי' ת"נ סעיף א' שיש איסור להלוות מאכל או מוצר אחר על דעת שיחזיר הלוה אותו מוצר, שהרי אם יתייקר יוצא שהוא פורע דבר השווה יותר ממה שקיבל, ואיסור זה נקרא הלוואת "סאה בסאה".

אם כן, שאל, כיצד מותר ללוות סוכר ושמן או כמה תפוחי אדמה משכנים? ושמה חייבים לקצוב על כך מחיר ולשלם בכסף כפי המחיר שבשעת ההלוואה?

אמר לו אביו: כמה טוב יקירי שאתה לומד ומתחדש בהלכות על סדר דף היומי שבמשנ"ב דרשו. ונראה לי, שדווקא כאן במשנ"ב נזכר גם ההיתר להלוואת מוצרי מזון בין שכנים, כפי שביאר המשנ"ב סק"ב בטעם הדבר שהתייר השו"ע להחזיר ככר לחם תמורת ככר לחם, משום שזה דבר מועט.

אלא, הוסיף האב, שברצוני אכן לשאול את הרב, האם היתר זה נוהג רק לשיטת הרמ"א בהלכות ריבית, שהזכיר את ההיתר בככר לחם, או שגם הנהגים כהשו"ע - שבהלכות ריבית לא הזכיר זאת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כלי ש'נבלעו' בו אדי מאכל חלבי - האם מותר לבשל בו בשר?

לאיסור חמץ, ולא בנוגע לאיסורים אחרים, כגון 'בשר בחלב'.
ויש אומרים שלדעת הרמ"א יש להחמיר בכך רק כאשר הכלי
קרוב מאד למאכל החם, משום שאז נבלעים בו מעט אדים, אך
אם הוא רחוק ממנו, אין להחמיר בכך אלא אם כן ידוע שהכלי
'הזיע' מאדי המאכל החם. וכן נקטו פוסקי זמננו.

[משנ"ב תנא, פה; ביאורים ומוספים דרשו, 74]

כלל הוא בהלכות איסור והיתר, שאדי תבשיל לח דינים כדין
התבשיל עצמו; ולכן, לדוגמה, כלי שבלע אדי תבשיל חלבי, אסור
לבשל בו בשר.

אולם, לגבי מאכל יבש וחם, כגון לחם בשעת אפייתו - נחלקו
הפוסקים אם דין האדים כדין המאכל; ויש שהחמיר רק בנוגע

העברת טעם מכלי לכלי על ידי חיתוך מאכל חריף

וכן לענין 'בשר בחלב': סכין בשרית שחתכו בה תבלין או
מאכל חריף, כגון 'זנגביל' (ג'נג'ר), ואחר כך ריסקו את הדבר
החריף במדוכה - טעם הבשר שבלע הדבר החריף מהסכין, נבלע
במדוכה, וכשדכים בה לאחר מכן תבלין אחר, התבלין בולע אף
הוא מטעם הבשר הבלוע במדוכה, ואסור לתבל בו מאכל חלבי.

[משנ"ב תנא, צ; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 77]

סכין שחתכו בה בשר המעורב בבצל, אשר נחתך לפני כן
בסכין של חמץ - אסור להשתמש בה בפסח ללא הגעלה, כיון
שטעם החמץ הבלוע בסכין החמץ נבלע בבצל בכוח השילוב של
החריפות והחיתוך, ובכוח זה גם עובר הטעם מהבצל אל סכין
הבשר.

כיצד ניתן להכשיר מדוכת תבלינים מחמץ?

ואף מדוכה שלא דכים בה חמץ, טעונה הגעלה, מפני
החשש שבמשך השנה התערב פיזור חמץ בתבלין הנידוך בה,
ובכוח חריפות התבלין והזדקה, נבלע טעם החמץ במדוכה. ואף
כשהגעילוה - ראוי לכתחילה לדוך בה את התבלינים המיועדים
לפסח לפני החג.

[שו"ע תנא, טז, ומשנ"ב פו רצ]

מדוכה שדכו בה מאכל או תבלין חריף יחד עם פירורי לחם
- לדעת השולחן ערוך ניתן להכשירה בהגעלה. ולדעת הרמ"א,
מדוכה שניתן להכשירה ב'ליבון', יש להכשירה ב'ליבון קל' (ראה
במקורות). ומדוכה של עץ, שלא ניתן ללבנה, ויש בה חריצים
אשר יתכן שנתרו בתוכם שאריות מהחומרים שנידוכו בה - יש
לקלף את שכבתה החיצונית, ולאחר מכן להגעילה.

* כלי הטעון הגעלה, אשר הוסיפו עליו תוספת כלשהי באמצעות דבק, ברגים וכדומה - אם התוספת נוספה לכלי לפני ששימש לחמץ, אין צורך להסירה לפני ההגעלה.
* כיסוי מתכת של סיר חמץ - טעון הגעלה, כיון שהאדים עולים אליו תדיר בשעת הבישול, ולעיתים גם התבשיל עצמו נוגע במכסה, והוא בולע טעם חמץ.
* מיקרוגל המצופה מתכת - נחלקו הפוסקים אם ניתן להכשירו לפסח על ידי אדים, דהיינו באמצעות הנחת כלי עם מים בתוכו, אשר יתאדו בעת הפעלתו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם צריך לערוך בדיקת חמץ בחדר האמבטיה?

מגיעה אליו, כיון שיש לחשוש שמא התינוק הניח בו חמץ. ולכן, בבית כזה צריך לבדוק אף בחדרים שמבוגרים אינם מכניסים לתוכו מאכלים, וכגון חדר האמבטיה.
וגם מקום שהחשש הוא רק כי נמצאים בו פירווי חמץ שגודלם פחות מ'כזית' - לדעת פוסקים רבים צריך לבדוק, (וראה במקורות).

כפי שלמדנו, מקום שיש לחשוש כי הכניסו לתוכו חמץ אפילו במקרה, טעון בדיקה מחמץ. וכן מקום שיש לחשוש שנפל לתוכו חמץ, או התגלגל לתוכו, אף כשבדאי לא הניחו בו חמץ בכוונה תחילה; וכגון בצידי ארונות, מתחת למיטות, ומתחת לארונות - הריהו טעון בדיקה.
ובבית שמצוי בו תינוק, יש לבדוק כל מקום שיד התינוק

[שו"ע תלג, ד, ומשנ"ב יט רכז; ביאורים ומוספים דרשו, 18 ו'20]

הלוח היומי

ט"ז בטבת | רבי חיים ב"ר אברהם יוסף קרייזוורטה זצ"ל, גאב"ד אנטוורפן, ר"י בשיקגו ועוד

יום זה נקרא בפי יהודי עירק כ"פורים בגדאד", כאשר בעזרתם של היהודים, כבש הסולטן התורכי מוראד הרביעי, את בגדאד שנית מידו הפרסים. לכך נהגו יהודי העיר לא לומר תחנון ביום זה.

יארצייט:

תרצ"ט: רבי יעיש ב"ר משה קריספין זצ"ל, מרבני מרוקו, בעל ענף שושן, פרח שושנה ועוד.
תש"ב: רבי מרדכי שרגא ב"ר מנחם נחום פרידמן זצ"ל, האדמו"ר מבאיאן.
תשמ"ג: רבי יונה ב"ר ישראל הלוי פארסט זצ"ל, ר"י נייטרא ובעל דברי יונה.
תשס"ב: רבי חיים ב"ר אברהם יוסף קרייזוורטה זצ"ל, גאב"ד אנטוורפן, ר"י בשיקגו ועוד.

כשחברו מפציר בו שיגלה לו סוד שנאמר לו - האם מותר לשנות מהאמת ולומר "איני יודע"?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

סוד שנאמר לו, מותר לו לומר 'איני יודע'.
אמנם באופנים שבהם אי גילוי הסוד עלול לגרום לנזק גדול מאוד, חובה לספרו משום 'אל תעמוד אל דם רעך', ולדוגמה: כגון שאמר לו אדם בסוד שרוצה לגזול את ממונו של פלוני, או להזיקו היזק רוחני, או שבחור מקולקל רוצה להתקבל לישיבה מסוימת - דעת הגר"נ קרליץ שעליו לספר את הדבר כדי למנוע את הנזק [אך אם הבחור אינו מקולקל אלא רק שאינו חכם, אין זה נחשב נזק ואסור לו לספר]. וראה בביאורים ומוספים שהביאו בזה עוד נידונים מספרי הפוסקים.

בהלכות הנלמדות היום בחפץ חיים (כלל ח' מהלכות רכילות סעיפים ד-ה) כותב רבנו (סעיף ה): "וחייב אדם להסתיר הסוד אשר יגלה לו חברו דרך סתר, אף על פי שאין בגילוי הסוד ההוא ענין רכילות, כי יש בגילוי הסוד נזק לבעליו וסיבה להפר מחשבתו". וטעם נוסף לאיסור: "גם בזה הוא יוצא מדרך הצניעות והוא מעביר על דעת בעל הסוד".
בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים, כי דעת הגרי"ש אלישיב והגר"נ קרליץ שגילוי סוד אינו כלשון הרע שהותר לתועלת, אלא כיוון שהזהירו שלא לספר, אסור אפילו לתועלת. עוד הביאו בשם הגרש"ז אויערבאך, שאדם שנשאל מחברו בענין

יארציט הגאון רבי חיים ב"ר אברהם יוסף קרייזווירט - גאב"ד אנטוורפן
הגר"ר חיים קרייזווירט השתדל פעם מאוד בעבור אחת מבנות קהילתו שתתקבל לסמינר בארץ ישראל, והמנהל סירב בעקשנות לכל הפצרותיו. לאחר זמן קצר פתח רבינו כולל בירושלים, וברשימת המועמדים שביקשו להתקבל היה בנו של אותו מנהל. מיד כשרבינו שם לב לשמו של האברך, הורה להקדימו לראש התור ולקבלו.
(מים חיים על הגר"ח קרייזווירט עמ' רטז)

אם יש אדם שציער אותנו, נשתדל לחפש להיטיב לו ובכך תרד ותתפוגג השנאה שיש בלבנו עליו